

VRELO BOSNE – SPOMENIK PRIRODE

Spomenik prirode «Vrelo Bosne» obuhvata površinu od 603 ha. Nalazi se na području općine Ilidža. Proglašen je Spomenikom prirode 2006. godine – III kategorija Međunarodne unije za zaštitu prirode (IUCN). Osnovni cilj stavljanja pod zaštitu Vrela Bosne je osiguranje očuvanja niza prirodnih, pejzažnih, kulturno-historijskih, naučnih, edukativnih i ekonomskih vrijednosti, te usklađivanje vrijednosti sa zaštitom, korištenjem i razvojem područja.

U skladu sa Zakonom o proglašenju Vrela Bosne Spomenikom prirode osnovni ciljevi upravljanja područjem su:

- Zaštita biodiverziteta,
- Održavanje zaštitnih funkcija prirodnih resursa,
- Zaštita posebnih prirodnih/kulturnih znamenitosti,
- Održivo korištenje prirodnih resursa, osiguranje dugoročnog snabdijevanja vodom za piće,
- Održivi razvoj područja usklađen sa njegovim prirodnim vrijednostima.

U skladu sa stepenom zaštite, utvrđene su dvije zaštićene zone : nukleus i tampon zona. Prva zona obuhvata izvorišta rijeke Bosne i njihovu okolinu u površini od 54,5 ha. U najznačajnije vrijednosti nukleusa spadaju Vrelo Bosne i rijeka Bosna od izvora do infiltracionog kanala, značajan stepen raznolikosti flore i faune, te parkovski prostori.

Druga zona obuhvata prostor slivnog područja izvora u podnožju Igmana u površini od 548,50 ha. Odlikuje se velikom hidrološkom raznolikošću. Tu se nalaze:

- Vrelo Stojčevac, vrela Borin I i II, rijeka Bosna (od infiltracionog kanala do Plandišta), podzemne termalne i termomineralne vode Ilidže, podzemne vode Sarajevskog polja,
- Parkovski prostori, uključujući Veliku aleju, te parkovske prostore oko Banje Ilidža i Stojčevca,
- Javni objekti i objekti stanovanja od kulturno-historijskog značaja, uključujući : arheološko nalazište i nekropole u selu Vrutci, Rimski most na Plandištu, austro-ugarske vile u Velikoj aleji i hoteli na Ilidži, te zgrada Šumarske škole,
- Značajan stepen raznolikosti flore i faune.

Prirodne vrijednosti Vrela Bosne

Endemični životinjski oblici, kao i vrste sa uskim arealom rasprostranjenja daju posebna obilježja ovom prostoru, kao i bogato razvijena fauna ptica. Staništa endemičnih vrsta životinja vezana su za izvorske dijelove rijeke Bosne i ona daju poseban i autentičan izgled samog prostora. Većina registrovanih vrsta ptica su stanarice. Neposredna blizina Igmana i šumskih sastojina, kao i činjenica da je region Sarajevskog polja poznat kao stalno ili povremeno odmorište ptica, uticali su na ovako izražen diverzitet.

Od vrsta sisara, na širem području od ruba Igmana do Ilidže, mogu se sresti vrste: kuna, bjelica, zec, vjeverica, lasica, a u vodenim ekosistemima registrovana je vidra, veoma rijetka vrsta.

Posebna značajnost po evropskoj direktivi o zaštiti staništa divlje flore i faune (Habitat Directiva 92/43 EEC od 21.05.1992.) posvećena je habitatima crne johe (*Alnus glutinosa*) koja direktno uslovljava i kontroliše vodni režim u zemljištu. Ove sastojine (tri zajednice) daju pečat i autentičnost samom izgledu, a sa druge strane omogućavaju egzistenciju ostalih predstavnika živog svijeta.

